



Dutch translation

Het Hof acht Rusland verantwoordelijk voor de wijdverspreide en flagrante mensenrechtenschendingen gedurende het conflict in Oekraïne sinds 2014, in strijd met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens

De zaak [Oekraïne en Nederland t. Rusland](#) (zaaknr. 8019/16, 43800/14, 28525/20 en 11055/22) gaat over het conflict dat begon in het oosten van Oekraïne na de aankomst van pro-Russische troepen in de regio's van Donetsk en Loehansk in 2014, en escaleerde na de grootschalige Russische invasie van Oekraïne vanaf 24 februari 2022. De zaak gaat ook over het neerschieten van vlucht MH17 in het oosten van Oekraïne op 17 juli 2014, als gevolg waarvan alle inzittenden – waarvan velen Nederlandse staatsburgers – zijn omgekomen. Oekraïne klaagde over herhaalde mensenrechtenschendingen door Rusland, en het Koninkrijk der Nederlanden klaagde over Verdragsschendingen door Rusland als gevolg van het neerhalen van vlucht MH17. Zie de [Veelgestelde vragen en antwoorden](#) voor meer informatie over de zaak.

De **Grote Kamer** van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens oordeelde vandaag in een uitspraak¹ over het conflict in Oekraïne tussen 11 mei 2014 – toen de vijandelijkheden uitbraken – en 16 september 2022 – toen Rusland ophield partij te zijn bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (“EVRM”) – dat er sprake was van systematische schendingen van:

Artikelen 2 (recht op leven), 3 (verbod van foltering, onmenselijke of vernederende behandeling), 4 § 2 (verbod van dwangarbeid), 5 (recht op vrijheid en veiligheid), 8 (recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven), 9 (vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst), 10 (vrijheid van meningsuiting), 11 (vrijheid van vergadering en vereniging), 13 (recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel) en 14 (verbod van discriminatie) van het Europees Verdrag en Artikelen 1 (bescherming van eigendom) en 2 (recht op onderwijs) van Protocol Nr. 1 bij het Verdrag.

Het Hof benadrukte dat de aard en omvang van het geweld in Oekraïne en de onheilspellende uitlatingen van Rusland over het bestaansrecht van Oekraïne een bedreiging vormden van vrede in Europa. Het Hof overwoog: “In geen van de eerdere [door het Hof beoordeelde] conflicten was er sprake van een dergelijke, vrijwel universele veroordeling van de ‘flagrante’ minachting door de verwerende Staat voor de grondslagen van de internationale rechtsorde die na de Tweede Wereldoorlog tot stand is gekomen.”

Het Hof stelde vast dat Rusland rechtsmacht uitoefende op het grondgebied dat het in Oekraïne bezette, wat betekent dat het verplicht was het EVRM na te leven. Het Hof stelde ook, unaniem, vast dat Rusland gezag en controle uitoefende over personen die getroffen waren door zijn militaire aanvallen in heel Oekraïne, en dat deze personen hierdoor onder zijn rechtsmacht vielen. Rusland was verantwoordelijk voor het handelen en nalaten door Russische militairen en separatistische entiteiten in het oosten van Oekraïne.

De enorme hoeveelheid bewijsmateriaal die aan het Hof werd voorgelegd schetste, in samenhang gezien, een beeld van onderling verbonden en manifest onrechtmatige gedragingen die op grote schaal door Russische functionarissen (Russische militairen en andere autoriteiten,

¹ Uitspraken van de Grote Kamer gelden als einduitspraak (Artikel 44 van het Verdrag).

Alle einduitspraken worden toegezonden aan het Comité van Ministers van de Raad van Europa voor toezicht op de tenuitvoerlegging ervan. Voor meer informatie over deze procedure, zie www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution (in het Engels en Frans).

bezettingsautoriteiten, en separatistische gewapende groepen en entiteiten) in heel Oekraïne werden begaan.

Deze systematische schendingen hielden onder meer in: militaire aanvallen die geen onderscheid maken tussen burgers en burgerobjecten enerzijds en militairen en militaire doelen anderzijds; standrechtelijke executies van burgers en Oekraïens militair personeel dat buiten gevecht (*hors de combat*) verkeerde; foltering, inclusief verkrachting als oorlogswapen, en onmenselijke en vernederende behandeling; dwangarbeid; onrechtmatige en willekeurige detentie van burgers; ongerechtvaardigde verplaatsingen van burgers onder dwang en hun screening, waarbij indringende en grievende veiligheidscontroles werden uitgevoerd (zogenaamde “filtratie” maatregelen); intimidatie, belaging en vervolging van religieuze groepen die niet behoren tot de Oekraïense Orthodoxe Kerk van het Patriarchaat Moskou; intimidatie en geweld tegen journalisten, het blokkeren van Oekraïense en buitenlandse omroepen en nieuwe “wetten” waarin het verspreiden van informatie ter ondersteuning van Oekraïne werd verboden en strafbaar gesteld; gewelddadig uiteendrijven door het Russische leger van vreedzame demonstraties in bezette dorpen en steden; vernietiging, plundering en toe-eigening van goederen van burgers zonder schadeloosstelling; onderdrukking van de Oekraïense taal op scholen en indoctrinatie van Oekraïense schoolkinderen; overbrengen naar Rusland, en in veel gevallen, adoptie aldaar van Oekraïense kinderen; en, discriminatie op basis van politieke mening en nationale afkomst.

Het Hof oordeelde ook, unaniem, dat er sprake was van **schendingen van Artikelen 2, 3 en 13** in zaaknr. 28525/20 met betrekking tot het neerhalen van vlucht MH17.

Het Hof verwees naar de feiten zoals vastgesteld in het uitgebreide onderzoek dat was uitgevoerd door het Gemeenschappelijk Opsporingsteam (*Joint Investigation Team – “JIT”*) en in het strafvonnis van de rechtbank Den Haag. Rusland heeft nagelaten maatregelen te nemen om het doelwit te verifiëren of om het leven van de inzittenden van het vliegtuig te beschermen, waarmee het blijk gaf van minachting voor burgers die door zijn vijandige activiteiten in gevaar werden gebracht.

Rusland heeft ook nagelaten effectief onderzoek in te stellen naar het neerhalen van het vliegtuig en heeft nagelaten met het JIT samen te werken, door onjuiste of verzonnen informatie te verstrekken en pogingen om de oorzaak en omstandigheden van de vliegcrash op te helderen te belemmeren.

De nabestaanden van de slachtoffers van de vliegcrash hebben intens leed ondervonden door de dood van hun dierbaren en de nasleep van de vliegcrash. Omdat Rusland weigerde de plaats van de crash veilig te stellen, duurde het acht maanden voordat de lichamen waren geborgen. Sommige nabestaanden moesten onvolledige lichamen van hun dierbaren begraven; in sommige gevallen kregen zij na de begrafenis alsnog lichaamsdelen terug. In twee gevallen zijn de lichamen nog steeds niet geborgen. De voortdurende ontkenning van betrokkenheid door de Russische autoriteiten en het verzuim om een effectief onderzoek in te stellen, hebben het pijnlijke wachten op antwoorden voor de nabestaanden verlengd en hun leed verergerd. De aard en omvang van hun voortdurende leed waren zo ernstig dat dit neerkomt op een onmenselijke behandeling.

Ten slotte oordeelde het Hof, unaniem dat:

Rusland niet had voldaan aan de verplichtingen ingevolge **Artikel 38** van het Verdrag (**verplichting om noodzakelijke faciliteiten te leveren voor behandeling van de zaak**).

de kwestie van **Artikel 41 (billijke genoegdoening)** zich nog niet leende voor een beslissing en is uitgesteld, en zaaknr. 28525/20 (het neerhalen van vlucht MH17) is afgesplitst van de andere drie verzoekschriften zodat de claims voor billijke genoegdoening afzonderlijk kunnen worden behandeld; en

op grond van **Artikel 46 (bindende kracht en tenuitvoerlegging van uitspraken)**, Rusland verplicht is om: alle personen onmiddellijk vrij te laten die vóór 16 September 2022 in bezet gebied van hun vrijheid zijn beroofd en nog steeds door de Russische autoriteiten worden vastgehouden; en

onmiddellijk mee te werken aan de oprichting van een internationaal en onafhankelijk mechanisme om alle kinderen te identificeren die vóór 16 september 2022 vanuit Oekraïne naar Rusland of door Rusland gecontroleerd gebied zijn overgebracht, om het contact tussen kinderen en hun families of wettelijke voogden te herstellen en hen uiteindelijk te herenigen.

Op dit moment zijn er vier interstatelijke zaken van *Oekraïne t. Rusland* en ongeveer 9.500 individuele verzoekschriften bij het Hof aanhangig die betrekking hebben op gebeurtenissen op de Krim, in het oosten van Oekraïne en de Zee van Azov, en Russische militaire operaties op het grondgebied van Oekraïne sinds 24 februari 2022. En er is één interstatelijke zaak van *Nederland t. Rusland* en er zijn vier individuele verzoekschriften tegen Rusland, ingediend door meer dan 500 familieleden van slachtoffers van MH17, aanhangig bij het Hof.

Voor meer informatie, zie de [Veelgestelde vragen en antwoorden over interstatelijke zaken](#).

Een juridische samenvatting van deze zaak zal in de HUDOC databank van het Hof verschijnen ([link](#)).

De uitspraak is beschikbaar in het Engels en Frans.

Dit persbericht is een document dat door de Griffie is opgesteld. Het is niet bindend voor het Hof. Beslissingen, uitspraken en andere informatie over het Hof kunnen worden geraadpleegd op www.echr.coe.int. Om persberichten van het Hof te ontvangen, kunt u zich hier abonneren: www.echr.coe.int/RSS/en of ons volgen via Twitter [@ECHR_CEDH](https://twitter.com/ECHR_CEDH) en Bluesky [@echr.coe.int](https://bsky.app/profile/echr.coe.int).

Contactgegevens pers

echrpess@echr.coe.int | tel.: +33 3 90 21 42 08

Wij ontvangen persvragen graag per email of telefonisch.

Tracey Turner-Tretz (tel: + 33 3 88 41 35 30)

Denis Lambert (tel: + 33 3 90 21 41 09)

Inci Ertekin (tel: + 33 3 90 21 55 30)

Neil Connolly (tel: + 33 3 90 21 48 05)

Jane Swift (tel: + 33 3 88 41 29 04)

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens is in 1959 in Straatsburg opgericht door de lidstaten van de Raad van Europa om vermeende schendingen van het Europees Verdrag tot de Rechten van de Mens uit 1950 te behandelen.